õigeusu koguduse kihelkonnakool. Venestamise hoogsamaks ajaks oli XX aastasaja algus, kus rutuliselt venekeelseid ministeeriumikoole asutama hakatakse, et sellega õpilasi vallakoolidest ära meelitada. Nii avatakse 1903. a. Kasepää külas 1-kl. ministeeriumikool. 1900. a. avatakse Kallastel haridusministeeriumi 1-kl. algkool, mis 1902. a. töötas, siis aga Torilas avatava 2-kl. ministeeriumikooliga ühendati. 1913. a. avatakse Varnjas haridusministeeriumi 1-kl. algkool, mis töötab 1918. a. 1918. a. jääb seisma Rootsiküla ja 1919. a. Nina kool; need moodustatakse ümber üheks 4-kl. algkooliks, mis hakkab töötama end. Nina kooli majas. 1920. a. lõpetavad tegevuse Lahepera, Naelavere, Pealsekivi ja Aapsipää kool ja moodustatakse 6-kl. kõrgem

54. joon. Alatskivi loss, milles praegu kõrgem algkool asub. Foto tundmata.

algkool Alatskivi mõisa härrastemajas. Varnja vene kihelkonnakooli, mis kuni 1918. a. töötas, võttis 1921. a. Maakonna-valitsus üle ja avas 2-kl. algkooli venelaste jaoks. 1919. a. moodustati Torila end. vene ministeeriumikool 6-kl. kõrgemaks algkooliks. Kallastel moodustati ka 1919. a. 4-kl. algkool (vene õppekeelega). 1882. a. avati Pala mõisas tütarlaste kihelkonna-kool. Läinud aastasaja lõpul jäid seisma Alasoo ja Suurlahe kool.

Muinasjäänused. Kiviajast on muuseumes 9 leidu. Neist on üks silmaga kivikirves leitud 1920. a. Aapsipää külas Reinukese tl, nähtavasti kiviaegsest kalmest, sest sellega koos on maas olnud ka inimese luid. Teised leiud, silmaga kivikirved, on leitud: 1) Omedu kl Jüripiitri tl maast; 2) Sassukvere külast; 3) Alatskivi valla tl maast; 4) kustki kirikumõisa maast ja 5) Kavastu valla Meoma tl maast.